

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Біртұтас тәрбие: Мейірімділік - тәрбие негізі

ЖАРИЯЛАНДЫ
09.03.2025СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/176600/

Тынышқалиева Ақжарқын Сағатқызы

Лауазымы: тәрбиешісі

Атырау облысы

Индер ауданы

Айналайын бөбекжай балақашасы.

Кіріспе: Мейірімділік – адамзат баласының бойындағы ең асыл қасиеттердің бірі. Бұл қасиет адамның өмірлік ұстанымдары мен тұлғалық дамуына тікелей әсер етеді. Мейірімділік адамды ізгілікке, қамқорлыққа, адалдыққа және қайырымдылыққа баулиды. Бала кезінен бастап дұрыс тәрбие алған адамда бұл қасиеттер ерекше орнығып, өмірдің барлық салаларында көрініс табады. Сондықтан мектепке дейінгі ұйымдарда мейірімділікті тәрбиелеу ең басты міндеттердің бірі болып табылады. Баланың дүниетанымы мен мінезінің негізі осы кезеңде қаланады, сол себепті мейірімділікке баулудың маңызы зор.

Негізгі бөлім:**Мейірімділік тәрбие процесінің іргетасы ретінде.**

Мейірімділік – кез келген тәрбие процесінің іргетасы бола алады, себебі адамгершілік пен рухани құндылықтар мейірімділікпен тікелей байланысты. Мектепке дейінгі балалар мейірімділікке негізделген тәрбиені қабылдау барысында айналасындағы адамдарға құрметпен қарап, достық қарым-қатынасты орната білуге үйренеді. Бұл қасиеттер тек бала кезінен қалыптасып, өсе келе дамиды. Мектепке дейінгі ұйымдарда мейірімділікке тәрбиелеу тек сөзбен ғана емес, нақты іс-әрекеттер мен үлгі көрсету арқылы жүзеге асырылады. Балалар тәрбиені көбінесе еліктеу арқылы қабылдайды, сондықтан тәрбиеші және ересектердің үлгісі бұл жерде шешуші рөл атқарады. Тәрбиеші балаларға мейірімді болудың мәнін түсіндірумен ғана шектелмей, олармен қарым-қатынаста өзінің мейірімділігі мен ізгілікке деген көзқарасын көрсетуі қажет.

Мейірімділікке тәрбиелеудің негізгі әдіс-тәсілдері

Мектепке дейінгі кезеңде балаларды мейірімділікке баулудың көптеген әдіс-тәсілдері бар. Солардың ішінде ең тиімділері – ойын, шығармашылық, әдебиет және үлгі көрсету арқылы тәрбиелеу.

1. Ойын арқылы мейірімділікті тәрбиелеу:

Ойын – балалардың негізгі әрекеті, олардың қоршаған әлемді тануы мен түсінуі ойын арқылы жүзеге асады. Сондықтан тәрбиешілер балаларға мейірімділік, достық, қамқорлық сияқты құндылықтарды ойын арқылы үйрете алады. Мәселен, рөлдік ойындар балаларға бір-біріне көмектесу, бірлесе жұмыс істеу дағдыларын қалыптастырады. «Досқа көмектес», «Кім мейірімді?», «Жақсылық жасау» сияқты ойындар арқылы балалар бір-біріне қолдау көрсетуге, бірге әрекет етуге үйренеді.

2. Әдеби шығармалар арқылы тәрбиелеу:

Балаларға мейірімділік туралы әңгімелер мен ертегілер оқу да олардың рухани дамуына септігін тигізеді. Қазақ ертегілерінде, батырлар жырларында мейірімділік пен ізгіліктің жарқын үлгілері кездеседі. Қазақ халық ертегілері балаларға мейірімділік пен әділдікті үйретіп, олардың санасына жақсылықтың әрдайым жеңіске жететінін көрсетеді. Сонымен қатар, қазіргі заманғы балалар әдебиетінде де мейірімділікке қатысты тақырыптар кеңінен қарастырылады. Балалар мейірімді кейіпкерлерге еліктеп, өз бойларында осындай қасиеттерді дамытуға тырысады.

3. Шығармашылық әрекет арқылы мейірімділікке тәрбиелеу:

Шығармашылық сабақтар балалардың қиялын дамытып, олардың ішкі жан дүниесін байытады. Сурет салу, мүсіндеу, ән айту және театрландырылған қойылымдар мейірімділікті көрсету тәсілдері ретінде тиімді. Мысалы, театрландырылған қойылымдарда балалар мейірімді кейіпкерлерді сомдау арқылы сол рөлдерге еніп, өздері де мейірімді болуға талпынады. Әртүрлі шығармашылық жұмыстарда балалар бір-біріне көмектесіп, топтық жұмыс арқылы бірлік пен қолдаудың маңыздылығын түсінеді.

4. Тәрбиешінің жеке үлгісі:

Тәрбиешілер балаларға мейірімділік пен қамқорлықтың жарқын үлгісін көрсетуші тұлға болып табылады. Балалар көбінесе тәрбиешілердің іс-әрекетіне еліктеп, олардың қарым-қатынас стилін қабылдайды. Тәрбиешінің балалармен мейірімді қарым-қатынасы, әрбір балаға ерекше көңіл бөлуі, олардың қажеттіліктерін ескеруі балалардың бойында мейірімділік қасиеттерін қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Тәрбиеші балаларға әрдайым мейірімді болуды насихаттап, олардың күнделікті өмірде қолдану мүмкіндіктерін көрсетіп отыруы керек. Мысалы, бала ойын барысында

бірдеңені сындырып алса, оған ашуланудың орнына жағдайды түсіндіріп, дұрыс әрекет жасауға үйрету қажет. Осылайша, балаға кез келген жағдайда мейірімділік танытудың маңызын түсіндіруге болады.

Мейірімділік тәрбиесі және ата-аналардың рөлі

Мектепке дейінгі ұйымдарда мейірімділікке баулу процесі тек тәрбиеші мен баланың арасында ғана емес, ата-аналардың қатысуымен де жүзеге асуы тиіс. Себебі бала тәрбиесі – тек балабақшада берілетін біліммен шектелмейді, ол ата-аналардың отбасында беретін тәрбие арқылы одан әрі нығая түседі. Ата-аналар балабақшадағы тәрбие процесін қолдап, үйде де мейірімділікке қатысты әрекеттерді жалғастырып отыруы керек. Балалар ата-аналарының іс-әрекетіне қарап, соларға еліктейді, сондықтан отбасыдағы мейірімділік пен жанашырлық баланың болашақ өмірлік ұстанымдарына тікелей әсер етеді.

Қорытынды

Мектепке дейінгі ұйымда мейірімділікке тәрбиелеу – баланың тұлғалық дамуының маңызды бөлігі. Мейірімділік – балалардың бойында адамгершілік құндылықтарды қалыптастырып, оларды рухани бай және жанашыр тұлға болуға баулиды. Бұл қасиет бала кезінен дұрыс қалыптасса, оның өмір жолында кездесетін қиындықтарды жеңуге көмектеседі және оны қоғамның белсенді әрі жауапкершілікті мүшесі етіп тәрбиелейді.

Сондықтан тәрбиешілер мен ата-аналар баланы мейірімділікке баулуға ерекше назар аударып, осы қасиеттің дамуына барлық жағдай жасауға тырысуы қажет. Мектепке дейінгі ұйымдарда мейірімділікке тәрбиелеудің жүйелі тәсілдерін қолдану арқылы, балалардың бойында жоғары адамгершілік қасиеттерді қалыптастыру – болашақта саналы және ізгілікке толы қоғам құрудың негізі болмақ.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Ж.Қ.Дүйсенова, Қ.Н.Нығметова. Балалар психологиясы. – Алматы, 2012.
2. Меңжанова А. «Мектепке дейінгі педагогика»-Алматы.
3. Біртұтас тәрбие бағдарламасы.
4. Интернет желісі.